

Nurmijärven kunnan yksityistieavustusten avustusjärjestelmän kehittäminen ja myöntämisehdot

Kunnanhallitus 09.05.2022 § 113
493/02.05.01.02/2020

Taustaa

Valtuusto hyväksyi 22.4.2020 § 35 Nurmijärven kunnan yksityistieavustusten avustusjärjestelmän ja myöntämisehdot (liitteenä). Valtuuston päätöksen mukaisesti kunnan avustusjärjestelmä on rahallista avustusta tiekunnille.

Valtuusto hyväksyi 22.4.2020 päätöksessä myös ennakkoavustus vuonna 2020 –periaatteet ja kunnan omistamat tievalot yksityisteillä -periaatteet. Näiden osalta ei esitetä muutoksia.

Avustaessaan yksityisteitä kunta ottaa huomioon yksityistielain ja muun lainsäädännön vaatimukset avustuksen myöntämiseksi (mm. kunnan kokonaisedun mukaista, yhdenvertaista, oikeudenmukaista, taloudelliset vaikutukset tiedossa). Voimassa oleva avustusjärjestelmä ja yksityistieavustusten myöntämisehdot ovat samat kaikille kunnan alueella oleville yksityisteille ja niiden tiekunnille. Avustusjärjestelmä on oikeudenmukainen, koska avustuksen suuruus määräytyy yksityistien liikenteellisen merkityksen (kunnossapitoluokan) ja tiekunnan toteutuneiden kustannusten mukaan. Järjestelmä on tasapuolinen tiekuntien kesken sekä yksityisteiden varrella asuvien ja muiden kuntalaisten kesken. Eri kunnossapitoluokan yksityisteillä voi olla erisuuruinen korvattava enimmäismäärä e/km. Näin pystytään huolehtimaan siitä, että eri tiekuntien tieosakkaat ovat yhdenvertaisessa asemassa. Esimerkiksi vilkkaasti liikennöidyn läpiajotien kunnossapitokustannukset voivat olla tiekilometriä kohden korkeammat kuin rauhallisella, päätyvällä tiellä. Päättämällä korkeammasta korvattavasta enimmäismäärästä tiekilometriä kohden vilkasliikenteisemmälle tielle, voidaan tasoittaa (avustamalla) kullekin tieosakkaalle tulevaa kustannusta yksityistiensä kunnossapidosta. Yksitysteiden kunnossapitokustannukset ja niiden suuruus vaihtelevat tien luonteen ja eri vuosien mukaan.

Yksitysteiden kunnossapitoavustusten suuruus vaihtelee vuosittain. Avustuksen suuruuteen vaikuttavat sekä käytettävissä olevat määrärahat että tiekuntien kunnossapidon toteutuneet kustannukset. Yksitystieavustuksia myönnettiin uuden avustusjärjestelmän myöntämisehdoilla ensimmäistä kertaa vuonna 2021.

Voimassa olevan yksityistieavustusten avustusjärjestelmän ja myöntämisehtojen arviointi

Yksitystieavustusten avustusjärjestelmää ja myöntämisehtoja on arvioitu seuraavasti:

- 1) Helsingin hallinto-oikeus on antanut yksityistieasiaan koskevaan valitukseen päätöksen 21.12.2020 (Dnro 20866/03.04.04.17/2020). Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään, että avustuspäätöksen ehdoista päättäminen kuuluu kunnan harkintavaltaan, jota rajoittavat hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, kuten yhdenvertaisuuden ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteet. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan ”kunnanvaltuuston hyväksymien yksityistieavustusten myöntämisehtojen ei voida katsoa olevan yhdenvertaisuusperiaatteen tai muiden hallinnon yleisten oikeusperiaatteiden vastaisia tai muutoinkaan lainvastaisia sillä perusteella, että avustusta myönnetään jatkossa vain sellaisille yksityisteille, joilla on yksityistielain mukainen tiekunta, jota koskevat tiedot yksityistierekisterissä ovat ajantasaiset.”

- 2) KPMG:n Oy:n laatiman sisäisen tarkastuksen selvityksen mukaan (valtuusto 16.6.2021 § 93) todetaan, että ”uusi yksityisteiden avustusjärjestelmä hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 22.4.2020 § 35. Olennaista uuden yksityisteiden avustusjärjestelmän valmistelussa on ollut se, että uusi avustusjärjestelmä on samanlainen kaikille kunnan tiekunnille, jolloin järjestelmä täyttää vaatimuksen kaikkien tiekuntien tasapuolisesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta. Selvityksen perusteella voidaan todeta, että avustusjärjestelmän valmistelu on tehty kunnan hallintosäännön mukaisesti ja päätöksentekijöille on annettu oikeat ja riittävät tiedot yksityistiehankkeesta ja sen etenemisestä”.
- 3) Lisäksi Eduskunnan oikeusasiamiehen vastauksessa 27.12.2021 (EOAK/2423/2021) kanteluun todetaan, että ”kysymyksessä oleva yksityisteiden kunnallinen avustusjärjestelmä perustuu yksityistielakiin ja se on harkinnanvarainen tukimuoto, johon tiekunnalla ei ole ehdotonta oikeutta. Kantelun tutkituilta osin apulaisoikeusmies katsoi, ettei ”asiassa ole aihetta epäillä oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää Nurmijärven kunnan lainvastaista menettelyä tai velvollisuuksien laiminlyöntiä”.

Voimassa olevan yksityistieavustusten avustusjärjestelmän ja myöntämisehtojen kehittäminen

Kunta on halunnut kehittää avustusjärjestelmän toimivuutta, jotta se kohtelisi tiekuntia entistä tasapuolisemmin ja huomioisi paremmin tiekuntien moninaisuuden. Yksitystieavustusten myöntämisehtoja esitetään kehitettävän erityisesti läpiajettavien yksityisteiden osalta, joita käyttää säännöllinen joukkoliikenne. Näin voitaisiin huomioida ja kompensoida paremmin koulukuljetusten ja muun yksityistielle suuntautuvan liikenteen tieosakkaille aiheuttamaa rasitusta.

Kehittämistyötä on tehty yhdessä yksityisteiden tiekuntien kanssa. Tiekunnille on järjestetty työpaja (10.11.2021) ja sähköinen kysely (15.-24.11.2021), jossa tiekunnilla oli mahdollisuus esittää kehittämisideoita nykyisen avustusjärjestelmän parantamiseksi. Lisäksi tiekunnilla, niiden osakkailla ja muilla kuntalaisilla oli mahdollisuus kertoa mielipiteensä ja antaa kommentteja yksityisteiden avustusjärjestelmän muutosehdotuksista 7.-27.2.2022 avoimena olleessa sähköisessä kyselyssä. Työpajan ja kyselyjen tulokset ovat tämän pykälän oheismateriaalina.

Avustusjärjestelmään ehdotettavat muutokset perustuvat tiekuntien työpajassa ja tiekunnille suunnatussa sähköisessä kyselyssä esiin tuotuihin avustusjärjestelmän kehittämisideoihin. Esitykset nykyiseen avustusjärjestelmään ja myöntämisehtoihin tehtävistä mahdollisista muutoksista on esitelty vuoden 2022 aikana vaiheittain (kunnanhallituksen kehitys- ja keskusteluasiat 17.1.2022, asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnan kehitys- ja keskusteluasiat 1.2.2022, kunnanhallituksen kehitys- ja keskusteluasiat 25.4.2022, valtuuston kyselytunti 25.4.2022 ja asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnan kehitys- ja keskusteluasiat 3.5.2022). Esitykset ovat tämän pykälän oheismateriaalina.

Lisäksi kunta on tiedottanut meneillään olevasta yksityistieavustusten avustusjärjestelmän ja myöntämisehtojen kehittämisestä kunnan kotisivuilla ja paikallislehdessä.

Ympäristötoimialalla on valmisteltu yksityistielain sekä yhdenvertaisuusperiaatteiden ym. mukaisesti, työpajan, 2 kyselyn tulosten, nykyisen avustusjärjestelmän 1 vuoden kokemusten perusteella ja (kunnanhallitus kehitys- ja keskusteluasiat 17.1.2022, asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta 1.2.2022 kehitys- ja keskusteluasiat, kunnanhallitus 25.4.2022 kehitys- ja keskusteluasiat, valtuusto kyselytunti 25.4.2022 ja asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta 3.5.2022 kehitys- ja keskusteluasiat) saatujen mielipiteiden sekä kommenttien perusteella esityksen Nurmijärven kunnan yksityistieavustusten avustusjärjestelmän kehittämiseksi ja uusiksi yksityistieavustusten myöntämisehdoiksi.

Avustusjärjestelmän ja myöntämisehtojen muutosesitykset ovat seuraavat:

Kunnossapitoavustukset, esitykset:

Luokka 1. Vilkkaasti liikennöidyt tiet

Lisätään 1 A luokka, Läpiajotiet, tietä käyttäjä säännöllinen joukkoliikenne.

1 A luokan **avustus 85 %** hyväksytyistä kunnossapitokustannuksista.

Luokka 2. Liikenteellisesti merkittävät tiet

Muutetaan kohta Uimarannalle, virkistysalueelle tai muulle yleisessä käytössä olevalle alueelle johtavat tiet.

Muotoon Uimarannalle, virkistysalueelle, **vedenottamolle tai muulle merkittävässä yleisessä käytössä olevalle kiinteistölle johtavat tiet (esim. koulu, päiväkoti).**

Mikäli 1 luokan tiellä on vähemmän kuin kymmenen tieosakasta, ko. tien kunnossapitoluokan avustusta nostetaan 5 prosenttiyksiköllä.

Mikäli 1 luokan tiellä on 10 - 20 tieosakasta, ko. tien kunnossapitoluokan avustusta nostetaan 2,5 prosenttiyksiköllä.

Maksimiavustus on 95 % hyväksytyistä kunnossapitokustannuksista.

Niissä mahdollisissa tapauksissa, joissa kunnan järjestämästä toiminnasta aiheutuva tai yhteistyötahojen kanssa tilaama liikenne yksityistiellä ei voida lainsäädännön perusteella rinnastaa lakiin perustuviin välttämättömiin yleispalveluihin, kunnan yksityistien avustusjärjestelmän mukainen avustussumma kattaa ko. yksityistien kunnossapidon lisärahoitustarpeen (mahdollisen käyttömaksun). Jos näissä tapauksissa määrättäisiin käyttömaksu, niin vastaavasti ko. yksityistien tiekunnalle myönnettävästä kunnossapitoavustuksesta tulisi vähentää käyttömaksua vastaava määrä tai mahdollisesti kunnossapitoavustusta ei voitaisi maksaa ko. tiekunnalle.

Tämän perusteella **esitetään, että kunnan järjestämästä toiminnasta aiheutuva tai yhteistyötahojen kanssa tilaama liikenne yksityistiellä on sallittava ilman erillistä käyttömaksua avustettavalla tiellä. Jos tiekunta määrää käyttömaksun, niin vastaavasti ko. yksityistien tiekunnalle myönnettävästä kunnossapitoavustuksesta vähennetään käyttömaksua vastaava määrä.**

Täsmennetään kunnossapitokustannuksiin hyväksyttäviä tiekunnan hallintokustannuksia siten, että, kunnossapitokustannuksiin hyväksytään tiekunnan **kohtuulliset hallintokustannukset** (esim. toimisto, – postitusmenot ja tieyksiköinnistä aiheutuneet menot).

Perusparannusavustukset, esitykset:

Valtion avustamat perusparantamiskohteet ja perusparantamiskohteet, joiden kustannusarvio on **yli 10 000 euroa**, avustuksen maksatus voidaan tehdä **ennen hankkeen toteuttamista**. Tiekuunta sitoutuu hankkeen toteuttamiseen kustannusarvion mukaisesti ja kunnalla mahdollisuus periä myönnetty avustus takaisin osittain tai kokonaan, jos tiekuunta ei toteuta hanketta kustannusarvion mukaisesti.

Äkilliset ja välttämättömät perusparannukset, jotka on toteutettu tien vaurioitumisen korjaamiseksi, on mahdollisuus hakea jälkikäteen perusparannusavustusta.

Esityslistan liitteenä on esitys uusiksi yksityistieavustusten myöntämisehdoiksi.

Takautuva kunnossapitoavustus vuodelta 2021-periaatteet

Kunta on saanut palautetta, että eräät uudelleen järjestäytyneet tiekunnat ovat järjestäytyessään päättäneet ensimmäisen varainhoitokauden kestävämmän poikkeuksellisesti yli vuoden tai jopa puolitoista vuotta. Tästä syystä heidän varainhoitokautensa eivät olleet vielä päätteet, kun viime vuoden kunnossapitoavustusten kahden hakukierroksen hakuajat päättyivät. Tämä on vaikuttanut siihen, että kaikki uudelleen järjestäytyneet tiekunnat eivät ole voineet hakea kunnossapitoavustusta vuonna 2021. Oikeudenmukaisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan

kaikille niille uudelleen järjestäytyneillä ja lainmukaisesti toimiville tiekunnille, jotka ovat aikaisemmin olleet kunnan hoitosopimusjärjestelmän piirissä ja joille ei ole myönnetty kunnossapitoavustusta viime vuonna, tulisi varata mahdollisuus jakaa ensimmäinen päättynyt yli vuoden pituinen varainhoitokausi kahteen osaan. Näin mahdollistettaisiin kunnossapitoavustusten hakeminen takautuvasti vuodelta 2021. Takautuva kunnossapitoavustushakemus tulee toimittaa asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnalle viimeistään 31.10.2022 mennessä.

Yksityistieavustukset vuodelta 2022 ja takautuva kunnossapitoavustus vuodelta 2021 myönnetään (maksatus) uuden avustusjärjestelmän mukaisesti vuonna 2022, jos valtuuston päätös avustusjärjestelmän kehittämisestä ja myöntämisehdoista on saanut lainvoiman vuoden 2022 aikana. Jos uusi avustusjärjestelmäpäätös ei saa lainvoimaa vuoden 2022 aikana, yksityistieavustukset myönnetään (maksatus) voimassa olevan avustusjärjestelmän ja myöntämisehtojen mukaan.

Yksityistieavustusten loppuraportti avustusperiaatteiden oikeudenmukaisuuden ja toimivuuden toteutumisesta tuodaan arvioitavaksi ja tiedoksi kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti tämän vuoden loppuun mennessä (kahden täyden avustuskauden päätyttyä). Loppuraportin lisäksi kunnanhallitukselle tuodaan vuosittain tiedoksi ja arvioitavaksi yksityistieavustusten toteutuminen ja avustusjärjestelmän toimivuuden oikeudenmukaisuus

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy

- uusitut yksityistieavustusten myöntämisehdot liitteen mukaisesti sekä
- takautuvan kunnossapitoavustuksen periaatteet vuodelta 2021 esittelytekstissä kuvatun mukaisesti

Valmistelija

Kiinteistöinsinööri Riku Hellgren, puh. 040 317 2357
kunnallistekniikan päällikkö Jyrki Meronen, puh 040 317 2304
vs. tekninen johtaja Leena Vuorenpää, puh 040 317 2301

Käsittely

Maiju Tapiolinna esitti Maijalan kannattamana asian palauttamista valmisteluun ja korjattavaksi alla mainituilta osin:

- Esitetty avustusmallin päivitys ei lisää kuntalaisten yhdenvertaista kohtelua, päinvastoin heikentää sitä. Haja-asutusalueen asukkaiden vastuulle ohjataan entistä enemmän kustannuksia, jotka katetaan vastaavasti asemakaava-alueella verovaroin.
- Julkisen joukkoliikenteen ja voimakkaan läpiajon rasittamien teiden osalta tulee kunnan ottaa vastuu tienpidosta, joko ottamalla tiet järjestelmällisesti haltuun MRL §92 mukaisesti tai uusien kunnossapitosopimuksin.
- Mikäli kunta rajoittaisi tiekuntien lainmukaisia oikeuksia avustusehdoissa, tulisi kyseinen rajoite kompensoida täysimääräisenä tiekunnille. Ei voi olla niin, että pienellä tuen lisäyksellä vaaditaan suuret vastineet, tämä on vastoin normaaleja oikeusperiaatteita ja voidaan tulkita aseman väärinkäytöksi.
- Esitetty avustusmalli on monin paikoin erittäin tulkinnanvarainen ja siten tulisi aiheuttamaan tulkintaeroja ja mahdollisia jatkokiistoja (mm. avustusluokat, käyttömaksuun liittyvät ehdot).
- Avustusmallista ja sen kehityksestä ei ole vielä tehty vaikuttavuusarviota, minkä perusteella kunnanhallitus tai valtuusto voisi arvioida päätöksen todellista vaikuttavuutta kunnan, sekä päätöksenteon kohteen, eli tiekuntien kannalta.

Jatkovalmistelu toteutetaan kunnan ja tiekuntien edustajien yhteisesti kirjoittaman toimeksiannon ja valitseman 3. osapuolen koordinoimana, tiekuntia aidosti osallistamalla.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu palautusesitys, joten pidetään nimenhuutoäänestys siten, että

JAA= asian käsittelyn jatkaminen

EI = Tapiolinnan palautusesitys

Äänestyksen tulos:

6 JAA (Hägg, Kalliokoski, Takalo-Eskola, Pispala, Raekannas, Vaulamo)

5 EI (Lepolahti, Maijala, Mustonen, Tapiolinn, Örling)

Kunnanhallitus päätti äänin 6 JAA – 5 EI jatkaa asian käsittelyä.

Taneli Kalliokoski esitti Raekannaksen kannattamana, että päätöstekstiin kirjataan hallintokulut, jotka kuuluvat hyväksytyjen kunnossapitokustannuksien piiriin. Mm. yksiköinnistä aiheutuvat kustannukset, hoitokunnan kohtuullisista palkkioista aiheutuvat kustannukset sekä tavanomaiset toimistokulut.

Puheenjohtajan tiedustellessa asiaa, kukaan ei vastustanut esitystä, joten kunnanhallitus hyväksyi Kalliokosken esityksen yksimielisesti.

Riikka Raekannas esitti Kalliokosken ja Mustosen kannattamana, että esitystekstin viimeiseen kappaleeseen lisätään seuraava teksti: ”Loppuraportin lisäksi kunnanhallitukselle tuodaan vuosittain tiedoksi ja arvioitavaksi yksityisteiden avustusperiaatteiden toteutuminen ja avustusjärjestelmän toimivuuden oikeudenmukaisuus.”

Puheenjohtajan tiedustellessa asiaa, kukaan ei vastustanut esitystä, joten kunnanhallitus hyväksyi Raekannaksen esityksen yksimielisesti.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi esityksen seuraavin tarkennuksin:

- päätöstekstiin kirjataan hallintokulut, jotka kuuluvat hyväksytyjen kunnossapitokustannuksien piiriin. Mm. yksiköinnistä aiheutuvat kustannukset, hoitokunnan kohtuullisista palkkioista aiheutuvat kustannukset sekä tavanomaiset toimistokulut.
- esitystekstin viimeiseen kappaleeseen lisätään seuraava teksti: ”Loppuraportin lisäksi kunnanhallitukselle tuodaan vuosittain tiedoksi ja arvioitavaksi yksityisteiden avustusperiaatteiden toteutuminen ja avustusjärjestelmän toimivuuden oikeudenmukaisuus.”

Tapiolinn jätti palautusesityksen äänestyksen tuloksesta eriävän mielipiteen.

Maijala jätti palautusesityksen äänestyksen tuloksesta eriävän mielipiteen perusteluna, että valmistelu on kesken.

Mustonen jätti palautusesityksen äänestyksen tuloksesta eriävän mielipiteen.

Asian käsittelyn aikana pidettiin tauko klo 16.48–16.53 ja asian käsittelyn jälkeen pidettiin tauko klo 18.10–18.20.